

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 12: Ad Mæcenatem

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

A vt casus tulerit, & qualibet stratis.

ET ROSA CANOS ODORATI CAPIL.] id est, odoratis capillis. nam sic loquuntur Græci. iam odorati nomen est ab odore, non participium ab odorando. sic infra Ode 20. lib. 3. *Sparsum odoratis humerum capillis.* sic Virgil. Georgic. 3. *Disce & odoratam stabulis accendere cedrum.* Seru. huiusmodi nomina, participia appellat sine origine verbi, quale est *pieturatus*. Virg. *Æn.* 3. *Fert pieturatas auri subtemine vestis: & virgatus.* Idem *Æn.* 8. *Virgatus lucent sagulis. & bacatus.* Idem lib. 1. *colloque monile Bacatum. & stellatus.* Idem lib. 4. *atque illi stellatus iaspide fulua Ensis erat.* Catull. de nupt. Pelei. *Ante pedes autem candentis mollia lana Veller a virgati custodibant calathisci.*

ASSYRIA QVE NAR. POT. VNCTI] vncti oleo, seu vnguento nardino. sup. Ode 7. *nitentis Malobathro Syrio capillos.*

DVM LICET] vt supra Ode 3. *Dum res, & etas, & sororum Fila trium patiuntur atra.* & Ode 17. lib. 3. *dum potes, aridum Compone lignum.*

DISSIPAT EVIVS] Anacreon, Σαδδίου θέλω μερίμνας. vide sup. Ode 7. lib. 1. *nunc vino pellite curas.* Xenophon in symposio vtitur verbo *κοιμίζειν*, quod valet, sopire. apud quem sic loquitur Socrates: *Ἀλλὰ πίνειν μὲν, ὡ ἀνδρες, καὶ ἐμοὶ πάντο δοκεῖ. τῷ γὰρ ὄντι οἶνος ἀρδάν τὰς ψυχὰς, τὰς μὲν λύπας, ὡσπερ ὁ ματδρογῶρας τὰς ἀνθρώπων, κοιμίζει: τὰς δὲ φιλοφροσύνας, ὡσπερ ἔλαιον φλόγα, ἐγείρει.* At bibere quidem, viri, mihi videtur oportere. Nam planè vinum animos irrigans, dolores quidem veluti mandragoras homines, sopit: hilaritates autem vt oleum flammã, excitat. fortasse autem, *cessatum ducere curam.* epist. 2. lib. 1. idem valet, quod *κοιμίζειν*. qua de re vide suo loco. sed admonendus est lector nondum multa lectione perpolitus, nomen *Euius* scribendum sine aspirationis nota, & i, Latino. sic enim Eurip. Bacch. *βαρυβρόμων ὑπὸ τυμπάνων Εὐία τὸν Εὐιον ἀγαλλόμενα θεῶν:* id est, grauifremis sub tympanis Euium cantu hilario canentes deum.

CYRAS EDACEIS] Hesiod. *μοκῶρες μελεδῶνας* vide annot. ad Od. 18. lib. 1.

PRÆTEREVNTE LYMPHA?] aqua è riuo, aut fluuio potius petita? aqua profluente? sic Tibul. lib. 1. eleg. 1. *Sed canis æstiuos ortus vitare sub umbra Arboris, ad riuos prætereuntis aqua.* Horat. Od. 7. lib. 4. *Mutat terra vices, & decrescencia ripas Flumina prætereunt.*

DEVIUM] quod non prostat in via publica: cuius domus à via publica remota est, & ita quod minus est vulgare, minusq; omnium libidini expositum. vtitur hoc nomine & Ode 25. lib. 3. *vt mihi denio Ripas, & vacuum nemus Mirari libet?*

DIC AGE CVM LYRA, &c.] licet quidem hunc locum sic explicare: dic age, ò puer, Lyda, maturet cum lyra venire, coma religata in nodum more Lacænæ comtum, id est, negligenter & simpliciter compositum, non ceterarum mulierum in morem concinnatum, vel religata coma more Lacænæ: parum refert. quod si probabimus, verbum *maturare* hoc loco idem valebit, quod *properare*, & subaudiendum erit, venire, aut aliquid simile. quibus verbis significabit Horatius se nolle, Lydè

nimiam curam in comendo capillo, ceteroque D corporis cultu ponere: sed Lacænarum mulierum more composito capillo, quamprimum venire. dixit autem *religata in nodum*, vt Virg. *Æneid.* 11. *in nodum collegerat. tum croceam chlamydemque, sinusque crepanteis Carbaceos fuluo in nodum collegerat auro.* qui tamen libro 4. *pane* contrario modo, dixit, *crines nodantur in aurum.* Verùm cum videam in plerisque codicibus & calamo scriptis, & excusis *incomtum* vno vocabulo scriptum esse: videtur hoc modo potius hic locus explicandus: *dic maturet incomtum nodum*, id est, dic maturet nodum incomtum faciat, coma religata more puellarum Lacedæmoniarum: dic properè comam nodo incomto colligat. Adiuuat hanc explicationem quòd puellæ Lacænæ non solebant comam in nodum colligere, sed passam, & diffusam ventis iactandam permittere. Virgil. *Æneid.* 1. *Virginis os, habitumque gerens, & virginis arma Spartanæ, vel, &c. Namque humeris de more habilem suspenderat arcu Venatrix, dederatq; comas diffundere ventis.* Quòd si cui hæc explicatio placeat, verbum *maturet*, intelligendum erit habere significationem agentem: quod non est Horatio nouum, neque inusitatum. sic enim infra lib. 3. Ode 7. dixit: *nimis Casto Bellerophonti Maturare necem.* & supra, *properare coronas*, Ode 7. & epist. ad Loll. 1. lib. 1. *pænas festinat.* huic loco similis est ille lib. 3. Ode 14. *Dic & arguta properet Neara Myrreum nodo cohibere crinem:* nisi quòd in eo loco verbum, *properet*, cum infinitiuo coniungitur. Omnino prior & explicatio, & lectio ferri potest, vt intelligamus, Nearam passam, & soluto capillo nunc quidem esse domi, vt fortasse solebant esse puellæ, & ita est puella illa apud Terent. in Andria: sed iuberi venire religata & collecta coma in nodum, more Lacænarum puellarum comtum. sed huic explicationi obstat, quòd puellæ Spartanæ solutis, & passis crinibus esse solebant. sequamur igitur codices veteres, & explicationem posteriorem.

AD MÆCENATEM.

Ode 12.

Res graucis & tragicas lyricis versibus non conuenire: soluta autem oratione, res gestas Augusti, Mæcenatem ipsum perscripturum: se nihil posse, præter Lycymniæ formam canere.

NOLIS longa fera bella Numantia,
Nec dirum Annibalem, nec Siculum mare

Pæno purpureum sanguine, mollibus
Aptari citharæ modis:
Nec sauos Lapithas, & nimium mero
Hyleum, domitiosque Herculeam manu
Telluris iuuenes, vnde periculum

Fulgens

A Fulgens contremuit domus
 Saturni veteris: tūque pedestribus
 Dices historiis praelia Caesaris
 Mæneas melius, ductaque per vias
 Regum colla minacium.
 Me dulcis domina Musa Lycymnia
 Cantus, me voluit dicere lucidum
 Fulgentis oculos, & bene mutuis
 Fidum pectus amoribus:
 Quam nec ferre pedem dedecuit choris:
 Nec certare ioco, nec dare brachia
 Ludentem nitidis virginibus, sacro
 Dianæ celebris die.
 Num tu, quæ tenuit diues Achæmenes,
 Aut pinguis Phrygia Mygdonias opes,
 Permutare velis crine Lycymnia,
 B Plenas aut Arabum domos:
 Cum fragrantia detorquet ad oscula
 Cervicem: aut facili sæuitia negat?
 Quæ poscente magis gaudeat eripi:
 Interdum rapere occupet.

NOLIS LONGA] Tale ferè argumentum est
 Oda sexta lib. 1. *Scriberis Vario fortis, & hostium
 Victor Maonij, &c.* significat, res grauiores & bel-
 licas versibus lyricis non conuenire.

NVMANTIÆ] quam deleuit Scipio Africanus
 anno post Karthaginem euerfam decimo quarto,
 de quibus sic M. Tull. Offic. 1. *Maiores nostri Kar-
 thaginem, Numantiãque funditus sustulerunt, &c.*

NEC DIRVM ANNIB.] nonnulli codices
 habent *durũ*, quos non sum secutus. nam & infra
 Ode 6. lib. 3. *Annibalemque dirum dixit.*

NEC SICVLVM MARE] primus Cn. Dui-
 lius cos. Pænorum classẽ deicit, primusque
 omnium Rom. victoriæ naualis triumphum egit.
 scribit Liuius lib. 17. & M. Tull. in Catone maio-
 re, his verbis: *C. Duilium M. F. qui primus Pænos
 classe deuicerat, redeuntem à cena saepe videbam puer.
 delectabatur crebro (aliàs cereo) funali, & tibicine
 quæ sibi nullo exemplo priuatus sumserat: tantum li-
 centia dabat gloria.* Polybius hist. lib. 1. scribit, bel-
 lum inter Romanos & Karth. de Sicilia gestum,
 anno xvii. denique esse finitum, omniumque
 bellorum, de quibus audierit, & longissimum fu-
 isse, & maximum.

NIMIVM MERO] intemperanter & immo-
 deratè se vino inuitantem. sic sup. *rixas immodicas
 mero appellauit*, ex immodico vini potu natas,
 Od. 13. libri primi.

HYLÆVM] vnum è Centauris.

TELLVRIS IUVENES] γηγεῖς, terræ filios,
 Gigantes, quos ope & subsidio Hercules & Bacchi

superatos esse annotabimus ad Oden 19. huius
 libri. sciendum est autem, cum significare volunt
 scriptores, aliquem obscuro loco esse natum, Ter-
 ra filium appellare solere. M. Tull. epist. ad Tre-
 bat. *Cn. Octavius tuus familiaris summo genere na-
 tus, terra filius, is me, quia scit tuum familiarem esse,
 crebro ad cenam inuitat: adhuc non potuit perducere.*

VNDÉ] à quibus. sic saepe aliàs.

PEDESTRIBVS] soluta & prosa oratione
 scriptis. sic Græci πῆρον λόγον nominant. Plato in
 sophista: πῆρον ὁ δὲ ἐκείσσοτε λέγον, καὶ μετὰ μέτρον. id
 est, & pedestri sermone assidue dicens, & versibus.
 Fuisse autem Mæcenatem eruditum, cum
 ex multis aliorum testimoniis cognoscere licet,
 tum accedit non leuis testis Seruius: qui ad illum
 Virg. versum Georgic. 2. *Non ego cuncta meis am-
 plecti versibus opto*, hunc locum profert, & testatur
 eum res gestas Augusti scripsisse. Accedat & Ho-
 ratius & hîc, & Oda 8. lib. 3. *Docta sermones viri-
 usque lingue*, & idem alibi.

DVCTAQVE PER VIAS] ducta in tri-
 umphum.

MINACIVM] liber Donati & Vrsini habent
minantium: at Faer. duo Vatican. & Torn. Nicot.
 Ruff. *minacium*. quos secutus sum. Et vero ita legit
 Seruius ad eum, quem dixi, locum.

DVLCEIS MOD.] dulcis cantus, vt Ode 9.
 lib. 3. *dulcis docta modos*. & ita scriptum est in lib.
 Don. & Vrsini, & Vatic. duob.

DOMINÆ] amicæ tuæ. solebant enim aman-
 tes, amicas suas, dominas appellare. Tibull. eleg.
 5. lib. 1. *Sæpe alam tenui, sed iam cum gaudia a-
 direm, Admonuit domina deseruitq. Venus.* Idem
 nomen & vxoribus tribuebant. Ouid. lib. 3. de
 tristibus: *Nuntiet huc aliquis dominam venisse, re-
 surgam.* Virg. lib. 6. *Aeneid. Hi dominam Ditis
 thalamo deducere adorti.*

LYCYMNIÆ] Licinnia habet liber Donati, vt
 & vulgati. at Faern. & Tornes. *Lycimnia: alij Ly-
 cymnia: quos sequor.*

LUCIDVM FVLGENTEIS OCVLVS] *luci-
 dum fulgentis*, ex illo genere est, quod supra an-
 notauimus ad Oden 22. lib. 1. ibi, *Dulce ridentem.*

QVAM NEC FERRE PED. DEDEC.] non
 dedecuit inferre pedem in choros: non dedecuit
 saltare. non dedecuit autem, quia nec extra nu-
 merum mouetur, & puella est eximia forma. de-
 deceret, si anus esset, qualem Chlorida describit
 Ode 15. lib. 3. quam hortatur, vt ad moriendum
 vicina, ludere inter virgines, *Et stellis nebulam
 spargere candidis desinat.*

SACRO DIANÆ] die festo Dianæ, qui colit-
 tur à virginibus.

NVM TV, QVÆ TENVIT] num tu velis,
 quicquid vmquam possedit Achæmenes Persa-
 rum rex, aut Mygdonias opes, aut Arabum domos,
 omnium rerum copia instructas ac refertas, crine
 Lycymniæ redimere? Num tu Persarum gazas,
 aut Phrygias opes, aut Arabum thesauros mereri
 velis, vt Lycymniæ complexibus & osculis careas?
 de verbo *mutandi*, vide quæ annotauimus ad Od.
 16. lib. 1.

ACHÆMENES] Plato in Alcibiade α. scribit
 Persa-

A Perfarum reges ab Achæmene originem ducere.
οἱ Περσῶν βασιλεῖς Ἀχαιμένεσ' ἐκγόνοι.

AVT PINGVIS PHRYGIÆ MYGD. OP.]
 Sic omnes quidem habent libri & vulg. & manu-
 scr. Sed Seruius ad illum Virg. versum *Aeneid.* 2.
Troianas ut opes, &c. hunc locum proferens sic
 videtur legisse, *Aut pinguis phrygia, aut Mygdo-*
nia op. Ego tamen nihil mutandum censeo. Scri-
 bit enim Stephanus, *Μυγδονία μοῖρα μακεδονίας, καὶ*
ἐπέρα φρυγίας τῆς μεγάλης ἀπὸ μύγδονος: id est, Mygdo-
 nia, pars Macedonia, & altera phrygiæ eius, quæ
 magna est, à Mygdone, seu Mygdono Thrace. in-
 fra *Od.* 17. lib. 3. *Quàm si Mygdoniis regnum*
Haliattici Campis continnem.

DVM FRAGRANTIA] *fragrantia* quidem scri-
 ptum est in quattuor codicibus manu scriptis: sed
fragantia excudendum curavi, partim ratione ad-
 ductus: partim quòd in vno cod. ascriptum reperi,
aliàs fragantia: in vno ad oram libri annotatum,
 id est, *bene olentia.* Catull. *cubile Sertis, & Syrio*
fragrans olivo. *Flagrantia* tamen non damno, quod
 valet, ardentia.

B AVT FACILI SÆV. NEG.] *sævitia* simula-
 ta: quod simile est, ac si diceret, *facili* difficultate,
 vt declarant ea verba, quæ deinceps sequuntur:
Qua poscente magis gaudeat eripi, id est, quæ oscula
 puellæ crepta maiore voluptate eam afficiant,
 quàm eum ipsum, qui poscit atque eripit, videlicet
 amantem. Ostendit autem artem, astumque
 puellarum, quæ sæpenumero dissimulant id se cu-
 pere, quod vehementer exoptant: quod quidem
 faciunt vel vt desiderium amantium magis exacu-
 ant, atque incendunt: vel pudore deterritæ. Quæ-
 admodum autem Horat. hîc dixit *eripere osculum,*
 sic Catull. *surripere suavium.* Sic ille ad Iuenci-
 um: *Surripui tibi, dum ludis, mellite Iuenci, Sua-*
uiolum dulci dulcius ambrosia.

INTERDVM RAP. OCC.] interdum ante-
 uertat, & prior osculetur.

IN ARBOREM, CVIVS
 casu in agro Sabino pæne
 oppressus est.

C

Ode 13.

Numquam homini satis exploratum esse,
 quid vitare debeat. Sapphonis &
 Alcæi laudes.

ILLE & nefasto te posuit die,
 Quicumq; primùm, & sacrilega manu
 Produxit arbos, in nepotum
 Perniciem, opprobriumque pagi.
 Illum & parentis crediderim sui
 Fregisse ceruicem, & penetralia
 Sparsisse nocturno cruore

Hospitis: ille venena Colchi-
 Ca, & quicquid vsquam concipitur nefas,
 Tractavit, agro qui statuit meo
 Te, triste lignum, te caducum
 In domini caput immerentis.

Quid quisque vitet, numquam homini
 satis

Cautum est in horas. nauita Bosporum
 Pænus perhorrescit, neque ultra
 Cæca timet aliunde fata.

Miles sagittas, & celerem fugam
 Parthi: catenas Parthus, & Italum
 Robur. sed improuisa lethi
 Vis rapuit, rapietque genteis.

Quàm pæne furua regna Proserpina,
 Et iudicantem vidimus Æacum,

Sedeisque descriptas piorum, &
 Æoliis fidibus querentem

Sapphò puellis de popularibus?

Et te sonantem plenius aureo,

Alcæe, plectro dura nauis,

Dura fuga mala, dura belli?

Vtrumque sacro digna silentio

Mirantur umbra dicere: sed magis

Pugnas, & exactos tyrannos

Densum humeris bibit aure vulgus.

Quid mirum, ubi illis carminibus stupens

Demittit atras bellua centiceps

Aureis? & intorti capillis

Eumenidum recreantur angues?

Quin & Prometheus, & Pelopis parens

Dulci laborem decipitur, sono:

Nec curat Orion leones.

Aut timidos agitare lyncas.

NEFASTO DIE] *ἀνορθόδι ημερα.* dies nefastus,
 infelix, infaustus, ad omneis res gerendas ineptus
 habebatur. quin nec eo die lege agere licebat:
 quod declarat vulgatissimus ille Ouidij versus, *Ille*
nefastus erit, per quem tria verba silentur. tria verba
 sunt do, dico, addico. quæ sunt prætoris. eius e-
 nim est actionem & iudicium dare: ius dicere:
 rem, de qua controuersia est, addicere, aut posses-
 sionem alteri ex litigatoribus dare. Plutarchus
 in Camillo scribit, ab Heraclito rectè reprehensum
 esse Hesiodum, quòd alios dies faustos, alios
 infaustos, & infeliceis statuerit, tanquam ignorans
 vnam dierum omnium esse naturam: his verbis,
 ἡμέρας